

اختیار

۱۲۹۲

مطبع و اداره خانه درخان والده دروازه
مخصوصه است

کتابی که برای درج کازت با اداره داده
شده و مطبوع شده به نامش را در شماره شده

کتابی که اجرت پست آن داده نشده
است از جانب اداره قبول نخواهد شد

قیمت سالنامه شش مجیدیه سفید
شش ماه چهار مجیدیه سفید
یک نسخه ۳۰ پاره رایج است
اجرت پست سالنامه در خانه داده و برای
خارج شش مجیدیه سفید افزوده خواهد شد
غیر از روزهای جمعه و یکشنبه پهنه روزه
مطبوع و نشر خواهد شد

این کازت از حوادث کوناگون و از سیاست و پرولیک و از تجارت و علم و ادب و دیگر منافع عمومی سخن خواهد گفت هرگاه مواد مفید و عامه بخانه قبول و مطبوع خواهد شد
از اعلانی که در ضمن حوادث نوشته شود به سطره غرضش و از اعلانات عادی به سطره غرضش احتساب خواهد شد

(آزادی و حریت)

آزادی و حریت لغظی است که آنرا بدو گونه میتوان
معنی کرد . و چنانکه در دیگر اوصاف و اطوار
مقرر است معنی عادلانه حقوق ذاتی و حق شناسی
معنی حقیقی آزادی است . که این یکی نیز از جمله
اخلاق حمیده است . دو طرف افراط و تفریط آن
مذموم و مایه هرگونه خرابیها در جهان است .
یکی اسارت و ذلت و مقهوریت غیر محققانه است .
که باعث ابطال حقوق و نقصان شرف و ناموس
انسانی است . دومی بی قیدی و مطلق العنانی
و بی شرمی است . که موجب هرج و مرج
در اطوار جمعیت بشریه است . پس آزادی را
در مطلق تعبیر باید با استقامت معنی کرد . آزادی را
از اسباب حفظ حقوق باید دانست . آزادی را
از موجبات تک بیختی اقوام باید شمرد .

در میان اقسام درختان تنها سرو را بصف آزادی
ذکر کرده اند . معروف است از حکمی پرسیدند
که درختستان عالم این همه اشجار پر پرک و بار و درختان
نامدار هست چرا هیچ کدام را بجز سرو آزاد
نگویند در جواب گفت . هر درختی موسم معین
و وقت مخصوص دارد که در آن کلاه سبز و خرم است
و در دیگر اوقات بر مرده و افشرد . ولی درخت
سرو همیشه تازه و طری است . و از عارضه تلون
و انقلاب بری . این است که سزاوار آن شده که
با آزادی موسوم گردد . چه صفت آزادگان این
است . و آزاده در لغت فرسی معنی بی عیب و نقص
مطلق آمده . چنانکه آزاده و آزاد مرد و آزاده
دل . تعبیر از مردمان وارسته و متدین و حلال
زاده و صالح گفته شده است . که اینها معانی
لغوی آزاد و آزاده است . و آنچه در این مقام
ما را از معنی آزادی لازم است . مناسب بسیار
نزدیک معنی لغوی آن خواهد داشت .

سخن در آزادی افکار بود . بی اگر قومی
یا خود جمعیتی . از روی راستی و استقامت .
مبنای کار خود شان را با آزادی بگذارند . و بکلمه
جامعه آزادی جمع شوند . و نتایج آنرا سر مشق
امور و منافع اجتماعی خودشان سازند . یقیناً از جمله
عیبها و نقصانها عاری و بری خواهند بود .
و درخت نیک بیختی آنها علی الدوام تازه و طری
خواهد گردید . چه حریت افکار بشرط استقامت

و اعتدال موجب تساوی و رعایت حقوق است .
و باعث حصول اعتبار و شرافتها . مشوق صرف
زکا و غیرت است . و مروج شمار ادب و انسانیت .
بدیهه را آزادی افکار محکوم کند . و ستها را نابید
نماید . تعدیلات و تحکیمهای غیر محققانه را از میان
بر میدارد . و بنیادی داد و زیاده رویها را بر باد کند
الذاصل آزادی و استقامت . قانون عدالت حق را
بساوات جاری کند . عدالت امنیت بار آورد .
امنیت سعادت و نیک بیختی دائمی را بپایدار نماید .

آزادی افکار را یکدفعه در حق یکان یکان انسانها
ملاحظه کنیم . نخستین حکم آنرا در اطوار و آداب
و اخلاق خودمان چه از جهت شخصیات و چه
از جهت ربط و تعلق آنها بخارجها یعنی از باب
معاشرتها که باین جنس و هم وطنهای خودمان بطور
مطلق داریم . جاری سازیم . آزادی افکار ما
درین مورد . این است که خیال و نیات خودمان را
در هر کاری موافق قانون صدق و راستی کرده .
از کینه و ناراستیها پرهیز کنیم و از هر عیب و نقصانی
اجتناب نماییم . خیالات خودمان را منحصر بجنب
منافع شخصی نکرده منفعتها را مشترک بدانیم .
چه مامدن هسنتم و در رفع احتیاجات همسایگان
محتاجیم . اگر یک روشنی بخار را در کوچهای
شهر بینیم او را اختیار نکرده احترام او را از جهت اینکه
حیات ماست بوجود او است بر خود لازم دانیم .
زیرا که اگر او را نداشت نکند و کتندم را با آن همه
زنجهای ماولائی بار نیارد من و شما همه کرسنه
خواهیم ماند . اگر آهنکری توایی را ملاقات شود
او را معزز بداریم . چه اشکالات تعیش
و زنده گی ما اثرهای زنج بپوشار او است
چون این ملاحظات را کرده . و خود مان را
عزیزی جهت قرار ندیم . طبیعی است که اخلاق
و آداب ما مذهب و مستحسن خواهد شد . و معنی
انسانیت در ما ظاهر خواهد گردید . و بدین
جهت حدود حقوق هر کسی را توانیم شناخت .
همه اطوار خود را موافق این کرده تعادل و استقامت
در افراد و اشخاص را مشاهده نموده . برادرانه
در جنت نعیم ابدی بسر خواهیم برد .

این یکی حکم آزادی افکار در میان افراد و اشخاص
است در امور شخصی و مناسب همدیگر قطع
نظر از احکام کلیه هیئت اجتماعی و چون روی

سخن را باین سوی بریم میدان سخن وسیع است .
فقط چون امیسان کار بدست آید مطلب یکی
است .

دولتها و حکومتها برای محافظه حقوق مدنی
و نگاهداری روابط افراد ملت . و حصول امنیت
کلیه وطن و جلب منافع نوعیه ملک و دفع مکاره
از هیئت اجتماعی و برای تعمیم آثار عمران و آبادی
و اتمام نواقص مملکت . و پاسداری حال اهل
باقضای وقت و موقع و حال و مناسب اهل و مزاج
و اطوار ملت در هر قطری از اقطار جهان .
قانونها و نظامات و اساسا گذاشته . و ملوعا و کرها
اجزای آن ملک و قضا را مدیون بحفظ و تبعیت
قوانین و اساسهای مذکور نموده اند . که آن
قانونها هم شعبه هاد دارد . از ملکی و عسکری
و حقوقی و جنایی و داخلی و خارجی و مانند اینها .
و این قانونها قطع نظر از اینکه بعضی نسبت
به بعض دیگر تمام تر است و یکی از آن دیگر ناقص تر .
همه اینها بطور مطلق باختلاف حالات و اطوار
و اقتضات دیگر بر روزها نیاز محتاج تعدیل و تبدیل
و اصلاح و ایضاح تواند شد . که درین جهت
سخنی نیست .

اکنون در خصوص این نظامات موضوعه بعد
از آنکه اهل و افراد اشخاص . یعنی اجزا و اولاد
یک وطن . اولاد و خیال خودشان را از روی
بصیرت و آگاهی و تألیا از روی استقامت و راستی .
بحریت و آزادی در مقام تصدیق قوانین مذکور
داشته و اتباع آنرا بر خود لازم دانسته . و بی
ملاحظه شخص و شخصیات اتفاق در حفظ قوانین
و اساسا کنند . آنوقت میتوان گفت . بمقام
سعادت و سلامت و امنیت رسیده اند .

قوانین که با آزادی گذاشته شده است . با آزادی
باید اجرا شود . محاکات علنی باشد اجراءات
بدون استثنای باشد . هر گونه حقوق را بطور
مساوات رعایت کنند . و مع ذلک مقام هر کسی
معین و اعتبارات بنسبت شرافتها ملحوظ گردد .
در مقام محاکم و تراغ غنی و فقیر وضع و شریف عالم
و نادان در یک مقام ایستاده و یک درجه دیده شوند .
که این یکی را قانون مقدس اسلام برای تساوی
حقوق مقرر داشت دول و مال متمدنه قبول کردند .
ولی قطع نظر از محاکم و مجلس تعالیل حقوقی

علم را بیجهت علم او باید محترم داشت شریف را
بعلم شرافت او معزز دانست .

اکنون معنی آزادی و حریت افکار نیز اعتدال
و استقامت و راستی چیز دیگر نیست و از نتایج آنست
تبعیت قوانین مستقیم و احکام و شریعت مقدسه که
حفظ حقوق ما را متباید . و ماها شخصاً و نوعاً
یعنی بهیئت مجموعه ملت و وطن مدیون بحفظ
و تبعیت قوانین و احکام مشروعه هستیم اگر چه
بقدا کردن نفوس و اموال خودمان باشد . که این
یکی معنی حقیقی آزادی و حریت است .

این است که زیر بار آزادی رفتن کار هر اسیر قید
خود را بی و گرفتار بند خود پرستی نیست . مقام
حریت بی بلند و رفیع است . و درجه آزادی
بسیار عالی متبع .

الحاصل در این مقام همگنان از احاد اجزای ملک
و ملت را از هر طبقه و درجه که بوده باشد . وظیفه
آزادی چنان است که در تمامی امور و جله اطوار
و افعال چون پائی منافع عمومی و مشترک بجان آید
و فوائد را جمعه بهیئت دولت و ملت ملحوظ گردد
باید از ملاحظات شخصی و هواهای نفسانی
گذشته . زبون خواهشهای منفرد خود نشوند
و اسیر خیالات منحصر بخویش نگردند . و لدی
الاقتضا ضرر خود را که موجب منفعت عموم است .
بطور مل و اختیار و آگاهی بخود هموار نمایند .
و بقا و زندگی دائمی خود را و همچنین نیل تمامی
منافع و فوائد را درین مسلک مستقیم و طریق قویم
دانسته آزاد و آزاده باشند .

اخبار داخلی

توجهات

بشهراده آزاده جوان بخت دولت و نجات همراه
حضرت محمد شوکت افندی که مأمور بترسانه عامه
بودند . بموجب اراده سنی زنه صانع قول
اتفاق (یاوری اول) توجیه و احسان فرموده شده
است . و بپورلدی عالی آن توسط مأمور مخصوص
بشهراده مشار الیه تقدیم گردیده است .

مستشاری و صدراعظم اجتناب عطف و مابرقیق یک
افندی امین سابق شهر

امانت جلیله شهر بجناب عطوفت مآب قدری بك
افندی مستشار سابق بحریه

سرکاتی شعبه بحریه و معمولات حربیه که تازه
در توجانه تشکیل فرموده شده است . بجناب سعادت
مآب سعید بك افندی مکتوبی سابق توجانه توجه
و احاله فرموده شده است .

جناب دولت مآب حدود پاشا ناظر دیوان احکام
عدلیه را که پیشتر در کازنها بجناب اختر نوشته بودند
بدرنه و بعضی ولاینها در ضمن اجرای اصلاحات
خواهند رفت . اکنون مینویسند عزیمت
بجناب ایشان عقب مانده است .

اهل و عیال و اولاد مرحوم مصطفی فاضل پاشا
در روز شنبه گذشته با واپور فیوم عازم قاهره مصر
گردیده اند .

در کازنهای وین کاهی بعضی خبرهای غریب
مینویسند و مسلک آنها خیلی مختلف بنظر می آید .
در یکی از آنها مینویسند . رئیس سابق مدیران
صربیه که مسیو مارنویچ باشد چند روز پیش
بروما پای تخت ایتالیا رفته است . ولی این عزیمت
او یک نام دیگر و تغییر اسم شده . و خیالش ازین
سیاحت تحصیل راه معاونت و همراهی خیالی
از دولت مشارالیه در باب تدبیر علاقه شدن هرک
بصربستان بوده است .

کازنت مذکور می نویسد . اهالی بلغراد از پرنس
میلان نمون و خوشنود نیستند . و خیال دارند
پرنس اسبق (فریور کوویچ) را بامارت قبول
کنند . حتی مذکور بوده است که یک ماه پیش
ازین جمعیت بجهت کشتن پرنس میلان متشکل گردید
و این خبر بمحکومت رسیده . و در صدد گرفتن
اجزای جمعیت مذکور برآمدند . و همین جهت
بجهت تفرق شده و از بلغراد بیرون رفته اند .

جنرال کرگان سردار عساکر حبش را میگویند
در دست عساکر خدیو بیت جلیله مصر اسیر و گرفتار
گردیده . در نزد او بعضی تحریرات بجهت جناب
مستطاب اجل الفخیم حضرت خدیوی . و علیا
حضرت قرائعه انگلستان بوده است . لکن
هنوز از فقره تفصیلی معلوم نشده است . که کیفیت
گرفتاری بیهوشه و مال مکتوبها چه بوده است .
آنچه در تانی تحقیق بشود مینویسیم .

از روزیکه در این چند ماه بنای فرستادن و جوه
دیوانی از ولایات باسلامبول شده است . از ولایت
آیدین بقدر هفتصد و ده هزار لیرا بخرانه عامه
مایه فرستاده شده است . ازین مبلغ موازی
دویست و سی هزار لیرا از بایت بقایای سنوات
پیش بوده . و چهار صد و هشتاد هزار لیرا از مالیات
هذه السنه بوده است .

چند ماه قبل امارت صربستان بجهت اینکه نقصانی
در بودجه و موازنه دخل و خرج ملکی داشته
است . خواست قرار استعاضی بدهد . ولی
نتوانست کاری بکند و ناچار گردید از اینکه بعضی
مخارج و مصارف را کم گذارد بلکه بودجه درست
بیاید . مع ذلك شنیده میشود که اداره حربیه
امارت مذکوره پنج ملیون فنسک بکار خانیات
فرنگستان سپارش کرده است !

ارامیس نام کازنت روی العبارة سلاتیک برای یک
ماه از جناب اداره بیه مطبوعات تعطیل کرده
شده است .

جندی است در باب وقوع اختلاف در میان
روئسای اهل شورش هرک بعضی روایتها میشود
که راست بودن آنرا با این دفعه استعاضی سر کرده
معتبر آنها که (لیویرانج) نام بود تصدیق کرد .
سر کرده مرقوم استعاضی خود را بموجب اعلاتنامه
بهمه هواخواهان خود بیان کرده و تعیین بکولوویچ
نام را بجای خود اظهار نموده است .

از قرار تحریرات مخصوصه که از جده بکازنت وقایع
مصریه رسیده است . تعداد حجاجی که از راه
جده سوی آنهای که از راه یزوع مدینه منوره
مشرق شده اند تا بچشم ماه ذیحجه الحرام به بندر جده
رسیده اند بقرار ذیلست . ترکها از ممالک محروسه
عثمانیه سه هزار و هشتصد و هشتاد و چهار نفر .
از اهل مصر . دوهزار و سیصد و یک نفر . از اهل
مغرب پنج هزار و پانصد و چهل . از اهل شامات
پنج هزار و سیصد و بیست و یک نفر . از اهل ایران . یک هزار و هشتصد
و سی و سه . از اهلای بصره که از راه عدن آمده اند
دوهزار و یکصد و شصت و شش . از اهل جاوه
هفت هزار و دویست و بیست و یک نفر . از اهل یمن
یکصد و نود و چهار . از اجناس سائر . یک هزار
و سیصد و نود و هشت . که جلالت اینها که از راه
سویس و عدن و سواکن و مصوع تا آن تاریخ بجمه
وارد شده اند . سی و سه هزار و هشتصد و چهل
و دویست و شصت و سه نفر (۳۲۸۴۳) هستند و آنهایی را که از اهلای
ممالک محروسه ایران نوشته اند غیر از کسانی است
که از راه سویس به یزوع رفته و بعد منوره عزیمت
نموده اند . و از قرار مکتوبی که از جده رسیده است
حاجرای ایرانی که از راه سویس و قنال رفته اند .
امسال جمعا از راه یزوع عازم مدینه مشرفه
گردیده اند .

نیز در وقایع مصریه مینویسد که تا بچشم ذیحجه الحرام
در لنگرگاه جده موازی شانزده قطعه واپور از اجناس
مختلفه موجود بوده . اگرچه از واپورهای مصر
تنها واپور (مصوع) نام بوده است . لکن
مبایست از سواحل واپورهای دیگر هم در آن روزها
با تخمین . و از کوبانی عزیمت دوهزار واپور و ازال
تجار مکه مکرمه یک واپور و باقی دیگر از واپورهای

انکلیس بوده است . که اینها همه منتظر عودت
حجاج میباشند .

خبر عزیمت نواب متطاب اشرف والاشاره اده معظم
فرهاد میرزا معتمد الملک بحساب حجاز مقدرت طراز
بکامستان جناب دولت و سیادت مآب امیر مکه
مکرمه فخر خاندان آرسول حضرت شریف رسیده
است . باقتضای بزرگی و قدرشناسی و ملاحظه
مناسبات موجوده در میان دو تنین علین اسلام .
ترتیب اسباب احترام و تشریفات لازم را امر
فرموده و در جده بجهت ورود جناب معظم مشارالیه
خانه مخصوص امارت را مهیا نموده اند . و برادر
حضرت امارتنهای بلیکصد نفر خیال و تهنیتی
متعدد و بدک و فیتون و غیره آماده بوده اند که
در چین ورود بکمه مکرمه رسم استقبال را ایفا فرمایند
و در جده نیز تدارکهای لازم و تشریفات شایسته
موجود بوده است . ولی در تانی خبر عزیمت نواب
معظم از راه یزوع رسیده . سیادت مآب سید
صلاح الدین رئیس دلیلهای ایرانی که در جده بوده
است قورا عازم مدینه منوره گردیده است . که
در خدمت نواب معظم مشارالیه باشند تا بکمه
مکرمه برسند .

تجار تبعه دولت علیه ایران که در ازمر هستند
ابروزها قرار صدوق ملتی را که چندین سال در آنجا
بوده است . و بعد موقوف و متروک شده بوده
است با هتمام صادقاته کار پرداز خودشان مجددا
برقرار داشته و بعضی قواعد مقتضی برای آن مقرر
کرده اند . که باعث بقا و ثبات آن بوده . در منافع
عمومی ملتی صرف خواهد شد . که از آنجا که
تأسیس یک کتاب اطفال است که در آنجا بنا کرده
اند و درین مکتب زبان فارسی و ترکی و فرانسه
و روسی با مافال تدریس خواهند کرد . از همت
و موافقت تجار تبعه مرقومه تأسیس این دو کار
بزرگ و مهم بسیار ممنونیت حاصل گردیده ایشانرا
بنام وطن و انسایت تبریک می کنیم .

بموجب تلگرافی که نایه فرایر پسه در تاریخ بیست
و چهارم ژانویه از یروکل گرفته است می نویسد که
باور مارشال ماک ماعون که با ماموریت مخصوصه
باسلامبول می آید مسیو لانکسکس ورف میر آلی
(سرتیب) بحریه است . موسی انبه چند قطعه
کاغذهای رسمی همراه دارد .

بموجب تکلیف دیگر که کازنت مذکور شارخ
بیست و پنجم ژانویه از پاریس گرفته است
می نویسد . که کازنت رسمی دولت فرانسه
ابضاحاتی را که کازنت (فرانسه) در خصوص
صلح کردن عساکر احتیاط و ردیف نوشته بود
تصدیق نمیداد .

بولینک

این روزها رساله درباریس چاپ شده است که عنوان
این رساله (فرانسه و آلمان در بهار آینده) است
و مندرجات آن مبنی بر استحکام مبنای دوستی و یگانگی

در میان دولتین فرانسه و آلمان است . بسیاری از
روزنامه های برلین در خصوص رساله مذکوره
مطالعات خود شانرا بیان کرده و بحثها گفته اند .
و از جمله آنها یکی از روزنامه های برلین
می نویسد که تألیف این رساله ثابت میکند
که دولت آلمان پیش از همه در خیال صلح و
آسایش است . و در حق همایه های خود بجز
دوستی خیالی ندارد خصوصا در حق فرانسه ها .
کازنت مذکور پس ازین تفصیل میگوید در باب
سخنی را که مادرش ماه پیش ازین کفریم با خالاهان
خفن را خواهم گفت . که بغای مناسبات
دوستی در میان آلمان و فرانسه بسته بحرکات و رفتار
فرانسه هست اسکر دولت فرانسه حایت
باب و مداخله در امور و خصوصیات
دیگران را موقوف کند و از خیال انتقام صرف
نظر کرده از دل خود بیرون نماید
یقینا این دو دولت در حال دوستی و مهر بانی و حسن
مجاورت راه خواهند رفت . معلوم است بولینک
و سبک رفتارهای مذکور فرانسه تا حال خیلی
صدقات با و وارد آورده است . حال آنکه دولت
مشارالیه دشمن خارجی ندارد هرگاه با حالت مذکوره
مشغول امور و منافع ظاهریه و باطنیه و ترقی صنایع
و تجارت خود بوده باشد خوش بخت تر از و دولتی
در اروپا نخواهد بود . و تا روزیکه بولینک
دولت فرانسه مبنی بر یک صلح مقدس
و حقیقی باشد یقینا دولت آلمان مانع از ترقیات داخلی
اونست . دولت آلمان رفتاری که با فرانسه دارد .
بملاحظه اینست که ملت فرانسه مردمان کار
کار و باهوش و غیور و راستکارند که همین صفات
مستقلا اسباب ثروت و سامان آنها می شود . و این
مزایا و فضایل ملت مذکور بجنک و حرب باطل
و محو می شود . همانطوریکه فرانسه از آلمان فن
حرب را یاد گرفت و دانست که اهالی یک دفعه می تواند
عسکر و قشون بشود اکنون جای آن است که آلمان
نیز از دشمن سابق خود یاد بگیرد . که با همایه
که اکنون با و دوست و سالم است . چگونه
رابطه دوستی و محبت را نگاهداری نماید . کازنت
مذکور این مطالعات را بسیار خوب نوشته است .

لکن نمی توان گفت که این حال بقا و دوامی تواند
داشت . و ملت فرانسه چنانکه بجزیه های بسیار
معلوم شده است . در زاین تنگ باختر بروند . همچنانکه
از نطق جناب مارشال ماک ماعون رئیس جمهوریت
که در اول سال بیان آورده ایم . بطلب اششام می شد
که بجزیه اعمال این حال را گردید و بعد ازین هم طالب
سبب و آسایش هستند . میتوان گفت حالت
حالیه اروپا در حالت صلح موقوفی است و همایه
هرگز از هم دیگر مطمئن البال نبوده . قرار
عل خود شاسترا باقتضای وقت با تمام و مقابله
گذاشته اند تا کی بروز کند و چه گونه نتیجه
بخشد .

(غربا و اجانب در ملک مصر)

بموجب تحقیقات محلیه معلوم شده است که در اول
سال حال هفتاد و نه هزار و سیصد و شصت و شش
نفر غریبا در ملک مصر بوده که از اینها چهل و هفت
هزار و سیصد و شش نفر در اسکندریه اقامت دارند

و از جمله عدد مزبور
وسی نفر از تبعه دولت یو
فرانسه و سیزده هزار و
و شش هزار و سیصد
نفر انگلیس و یک هزار
بوده است .

در خصوص نفی و
بسیار که در غریبهای پیش از
که کویا موسی الیه را از
نفی کرده اند یعنی
تقصیر خود را بدانند
و روزنامه نویسان اظهار
امر در یک ملک متدن
از اوکاتهای روسیه (که
و در میان کات و کالت می
و این گونه مباحثات
می بیند و لازم می داند
کازنت تأیید می شود و
کاغذ ذیل را مینویسد

من که از اوکاتهای دیوان
و بجهت بعضی مصالح
قره نفی برودسکی را
لازم نمی داند بی اصل بود
کردن تحقیقات بشما بیا
واضح است . بعلت این
مخصوصی از پولیس و
نیست . تا بیدار ملک روسیه
نفی نمی باشد و این حق
ایستاد است . ثالثا
بولینک در ملک روسیه
بجایزات مانده اند . تا ب
بلدونی مثل انگلیس
و غیر آنرا با دولت روس
آنرا ندانسته باشد .

(مط)
قره اختصاص این
ایستاد اوکات مرقوم
در کاتهای وین مینویسد
شده است . و کازنت نایه
نکارهای خود که در مالیه
که بودسکی نفی از جاهای
است . و در باب این
هم بیان آمد . در اینصو
گفته است بی اصل بود
می شود . محل دقت تو
مطابق نمی آید . و هم
بولینک از پولیس و
با علحضرت ایستادوری
کسی که محاکمه آنها نش
نیست که مدعی اوکات
بدون تحقیق هم ثابت که

این سخنها از بابت مطا
در اصل ماده مطالعه خود

وازجمله عدد مزبور سی و چهار هزار و هفتصد و سی نفر از تبعه دولت پوتان و هفده هزار از تبعه دولت فرانسه و سیزده هزار و نهصد و شش نفر ایتالیایی و شش هزار و سیصد نفر از تبعه اوستریا و ششصد نفر انگلیس و یک هزار و یکصد نفر از تبعه آلمان بوده است . (وقایع مصریه)

•••

در خصوص نئی و اجلای پرودسکی صرفا بزرگ درجه های پیش از کازتهای خارجه نقل کردیم که کویا مومی الیها از اودسه فی جبهه و سببی بسیر نئی کرده اند یعنی بی محاکمه و بی آنکه خود او تقصیر خود را بداند علی الغفله فرستاده اند . و روزنامه توپیکها اظهار تأسف از وقوع همین امر در یک ملک متدین کرده بودند . درین باب یکی از اوقات روسیه (که مردمان قانون دان هستند و در محاکمات و کالت میکنند) در آمدن بوده . و این گونه مباحثات کازتهایا در سرفره مزبور می بیند و لازم می داند در این باب کاغذی بدارد . کازت تابس بنویسد و این مطلب را تکذیب نماید . کاغذ ذیل را مینویسد .

من کاز اوکتهای دیوان استیفاف پتر بورخ هستم . و بجهت بعض مصالح چند روز است در نین میباشم . قفره نئی پرودسکی را در کازت شادیدیم . در این باب لازم نمی دایم فی اصل بودن این کار را بعد از مراجعت کردن ب تحقیقات بشما بیان کنم چه فی اساس بودن آن واضح است . بعثت اینکه اول در ملک روسیه شعبه مخصوصی از پولیس وضعیه از برای پولیک معین نیست . تا بدو ملک روسیه پولیس مآذون ب دادن حکم نئی نمی باشد و این حق منحصر بشخص اعلیه رت امپراتور است . ثالثا چند سال هست که متهمین پولیک در ملک روسیه بجهت محاکمه شدن آنها بی مجازات مانده اند . تا برین تعبیه کنیم که مطبوعات یک دولتی مثل انگلیس . در حالیکه مناسبات تجاری و غیر آن را با دولت روس دارد حال آن دولت وقواعد آنرا ندانسته باشد .

(مطالعه)

قفره اختصاص این گونه ارادات را با علیحضرت امپراطور اوکات مرقوم راست نوشته است . لکن در کازتهای وین مینویسد که این فی باراده امپراطوری شده است . و کازت نایه فرایه بر سه از قول وقایع نکارهای خود که در ملک روسیه هستند مینویسد که پرودسکی متنی از جاهایی که آنها بوده اند گذشته است . و در این باب از جانب اهالی بعضی گفتگوها هم بیان آمد . در این صورت سخن اوکات مزبور که گفته است بی اصل بودن این قفره بدون تحقیق معلوم می شود . محل دقت تواند بود . و بقاعده منطق مطابق نمی آید . و مقرر نبودن شعبه جداگانه پولیک از پولیس . و نه انحصار این گونه ارادات با علیحضرت امپراتوری . و نه عدم اجرای مجازات کسانی که محاکمه آنها نشده است هیچکدام مطلبی نیست که مدعی او کازت ثابت کند . و آنکه بی بدون تحقیق هم ثابت کند !

این سخنها از بابت مطالعات مطبوعاتی است ولی در اصل ماده مطالعه خودمان را سابقا نوشتم .

•••

(بقیه مصارف عسکری دولتهای اروپا)

برای تأدیه فائض دیون خودشان از جمله وارداتی که جزء عده آن صرف جبهه حریبه میشود دولت ایتالیا . صدی چهل و چهار . فرانسه . صدی چهل و دو . انگلیس . صدی سی و شش . اتریش و روسیه . صدی هجده . صرف میکنند .

از اینطرف در مقابل این همه مصرفی که بجهت جنگ خرج میشود . آنچه بعلوم و معارف مصرف می نمایند بسیار کم است . و اکنون دولتی که درین راه زیاد خرج می کند دولت آلمان است . که از جمله واردات خود از صدی چهار . و دولت بلجیک از صدی نه و نیم . اتریش از صدی سه . روسیه . از صدی دو . فرانسه . از صدی یک و نیم . اتریش و مجارستان . و ایتالیا . از صدی یک و نیم . بجهت معارف و علوم صرف میکنند . دولت انگلیس بجهت معارف و علوم چیزی خرج نمیکند . بجهت اینکه مصارف معارف در انگلستان . از جانب شرکتها و جمعیه های ملتی و شخصی میباشد . این حساب با نیت صلح و صلاح و آسایش عمومی که دولتهای اروپا میگویند مقصود ما است بسیار مخالف است .

نایه فرایه بر سه

اخر

قریب نصف و بلکه در بعض جاها دو ثلث مالیات دول اروپا صرف جهات جنگ و اسباب آدم کشی و اصطلاح خودمان صلح و صلاح مجاریاته و مدینیت و حشیا نه و فائض قرضههایی که غالبا بهمین جهتها بلا آمده است میشود باین حال آید خودمان و بانی جنس خودمان را تعیین نمی توانیم کرد که چگونه خواهد شد . و ما آن حال جهان را معلوم نمیتوانیم خود بکجا میجر خواهد کردید . و بجهت آن همانا شائبه نیت حریصانه و شخصانه است که باعث این همه تیاهیها و مذلتهاها و بدبختی یک جزیره بزرگی از هم جنسان ما گردیده است . عجب صلح و صلاح است . (صاف اگر باشد ندانم چون کند)

•••

در غرضه تابس فهرست کتابهایی که که در سال ۱۸۷۵ در انگلیس چاپ شده است بدین قرار نوشته است که در طرف بلکسه متدار کتابهایی که طبع شده است به پنج هزار و دویست نوع رسیده است . و از اینها سه هزار و پانصد و هشتاد و هفت قسم کتب تازه و یک هزار و دویست و سی قسم رساله های جدید است و سصد و پانزده قسم هم از امریکا داخل شده است . و از جمله آنها شصت و پنجاه و پنج در علم لاهوت و شصت و شصت چهار کتاب و چهار صد و هشت و پنج در صنایع و علوم و چهار صد و نود در سیاحت و تراجیم احوال بوده است

•••

(مقدار اهالی و خاک انگلیس در هندوستان)

مقدار اهالی هندوستان که در زیر اداره دولت انگلیس است . یکصد و نود میلیون و پانصد و شصت و سه هزار و چهل و هشت نفر است .

خاک انگلیس در هندوستان بقدر سیصد و سی و پنج میلیون (۱ کتار) تربیتی است (هر کتاری ده هزار متر تربیتی است) که بهر دویت و پنجاه و نه کتار زمین دویست و پانزده نفر سکنه روی هم رفته تخمین کرده شده است . اگر اهالی املاک و توابع و مهاراجه ها که نیم مستقل هستند . داخل حساب مذکور بشود . مقدار اهالی انگلیس در هندوستان بدویت و سی و هشت میلیون و هفتصد و سی هزار و نهصد و پنجاه و هشت نفر باقی می شود . و خاک همه آنها سیصد و هفتاد و پنج میلیون اکتاری باشد که بقدر هفت هزار و بزرگی تمامی خاک فرانسه خواهد بود .

در ملک خاص انگلیس در هندوستان بقدر یکصد و چهل میلیون و نیم و سی و پنج میلیون و دو ثلث میلیون اسلام است . و نه میلیون و یک ثلث میلیون خریستان یعنی عیسوی . و یهودی و پارسی میباشد این پارسیها کبر آتش پرست هستند که از ملت قدیمه ایرانند و بدان جهت پارسی نامیده میشوند و اکنون هم در بعض جاهای ایران از آنها یافت میشود .

در هندوستان کلیات لغتها و لهجات بقدر بیست و شش لغت است . و برای هر زبانی هم شعبه های چند هست یعنی در تعریات و لهجهها اختلاف دارند در شکله بقدر هزار گونه تعریات و لغتهای مختلفه هست که از آنها هم شعبه های زیاد فی انداز من شعبه گردیده است . کار شعبه های مأمورین و اهل صنعت بسیار غریبست . از جمله یک میلیون و دویست و نه هزار مأمورین مذهبه است و سی هزار نفر کداه و اهل حواج است . ده هزار نفر منجم است پنج نفر استاد جادوگر . و چهار صد و شصت و پنج نفر صیادان شیاطین واجبه میباشد . و یک صد و هشتاد و نه هزار ادیب و شاعر و مؤلف . و دویست و هجده کس اهل هنر و معرفت . و سی و هشت میلیون و نیم اهل زراعت است و نهصد و پنجاه و هشت نفر فیلبان و شاکر کد مکاری چار پاییان و عرب دارها و سه میلیون و چهار صد و چهل و یک نفر تاجر و هشت میلیون و هفتصد و چهل و هفت نفر غله جات و دو میلیون و شصت و پنجاه و پنج کس مردمان بی کار میباشد .

(سناتو)

عبارت سناتو در ضمن تلکرافنامه های اروپا و جاهای دیگر آورده می شود . برای کتابکیه ازین اصطلاحات مطلع نیستند قرار داده ایم ککاهی اطلاعات لازمه را بدیهم . لفظ سناتو از لغت سنکس که در لغت لاتین یعنی پیراست مأخوذ می باشد . مجلس سناتو در اصطلاح دولتی انجمن مشورتی است که در آنجا خصوصیات دولتی مذاکره و قرار داده می شود . مجلس مذکور غالبا خواهان خانواده های سلطنتی و نجبا و رؤسای قوم است . سناتوی مشهور سناتوی (سنه درین) نام یهودیها بوده است . لغت سنه درین از لفظ سنه در سنون که در لغت یونانی قدیم یعنی اجتماعست مأخوذ گردیده و این مجلس از هفتاد نفر اعضا مرکب بوده و سه رئیس داشته است . درین مجلس موارد

همه و محاکمات بزرگ و اداره حکومت و مذهب مطرح مذاکره و قرارداد می شده است . بعد از آن سناتوی اسپارست که قدیم در یونانستان بوده و بدست هشت کس اعضا داشته است در آن مجلس کسی که شصت سال بنحداشت باعضائیت قبول نمی شده است . و بدون رای و قرارداد مجلس مذکور حکمرانان اسپارط هیچ کاری نمی توانستند بکنند . اعضای این مجلس از طرف اهالی بطسور انتخاب معین می شده است . بعد از اینها سناتوهای آتن و کرتا بوده که اعضای آنها نیز از جانب ملت بطسور انتخاب معین می شدند . قرار جنگ و صلح و تأسیس نظامات و قوانین و تنظیم رسوم بده و مایات را مجلس مذکور اجرای کرده است در فرانسه اول سناتو که تشکیل شد در سال هزار و هفتصد و نود و نه میلادی بود که هفتاد و هفت سال پیش ازین باشد . کار این مجلس اجرای نظامات و قوانین موضوعه حکومت بوده و اعضای آن نیز از جانب اهالی منتخب می شده اند . سناتوی دیگر در سال هزار و هشتصد و پنجاه و دو در زمان امپراتور ناپلیون سیم تشکیل شده است . اعضای این سناتورا امپراتور خودش معین میکرد . است . و تمامی اعضای آنجا کار دینال و مارشال و امیرال و پرنس بوده و عدد اعضا از یکصد و پنجاه کس زیاد تر نبودند . و معزول هم نمی شدند بموجب مقرری اعضای مشارالهم سالیانه سی هزار فرانک و مواجب رئیس مجلس یکصد و بیست هزار فرانک بوده است . سناتوی که الان در فرانسه میخواهد برقرار نمایند از جانب عموم ملت فرانسه و کلای انتخاب شده است که آنها و کلای انتخاب هستند و اعضای مجلس مذکور را آنها انتخاب کرده اند . اینست که در تلکراف هاییکه این روزها میرسد سخن از انتخابهای مذکور در میانست .

اعضای انتخاب شده برای مجلس سناتو که تازه تشکیل شده است سن و سال آنها برقرار ذیل است . دو نفر که جنرال شانتارینه و مسیورومیلی هستند هشتاد و سه سال دارند و پانزده نفر از آنها در میان هفتاد و هشتاد است و سی و دو کس مابین شصت و هفتاد و هجده کس میان پنجاه و شصت و هشت نفر میان چهل و پنجاه سال میباشد .

•••

(خبرهای تلکرافی)

آتریش - مجارستان

پشته ۲۸ ژانویه

مسیورانسوا (دفاق) (۱) خیلی ناخوش است . دقیقه بدقیقه بوفاش منظر هدند .

(اسپانیا)

مادرید ایضا

عساکر دولتی از دون فارلو موافق (قرانافنی) نام (۱) مسیورانسوا دفاق در هنگام شورش مجارستان که در سال ۱۸۴۸ بود از اعضا حکومت موقت بعد از آن در سال ۱۸۶۷ کب مجارستان قرا لیست شده است مشارالیه در شورای ملت رئیس هواخواهان مخالفین حکومت بوده است .

مؤاضعا ضبط کرده اند . در میان عساکر مرقومه
وهو اخوان دون قارلو در این دوسه روز جنگ
بزرگ خواهد شد .

انگلش

لندن ۲۸ ژانویه

بهار آینده قریحه بعزم سیاحت بالان خواهند رفت .

(روسیه)

پتروبرغ ایضا

کرائند دوشس ماری نامزاج است . از حیثات
امید نیست .

(روترها)

اتریش - و مجارستان

وین ایضا

سندات روم ایل فلورین ۲۵ سانبیم ۵۰

لیرای عثمانی ۱۰ ۳۲

لیرای فرانسه ۹ ۱۵

امروز در بورس سهام زیاد خریده شده و فیشات
اسهام ترقی کرد .

هنگ شتاین نام صراف مرده است .

آپولونام فایرک شمع سازی سوخته است ضرر خسارتی
که فایرک منور رسیده است یک میلیون فلورین تخمین
میشود .

شورش هرکس

را کوزه ایضا

اهل شورش از راه تبریز برداشته شدند مخاربات
با شهر مزبور بی مانعی جاری میباشد .

(فرانسه)

پاریس ایضا

غروش سانبیم ۲۰ ۴۵

جدیده ۲۷ ۳۵

سندات روم ایل فرانک ۵۴ ۷۵

در بورس سهام تنزل کرد
در خصوص انتخابات تلاش خیلی زیاد است .

مخالفت افکار در میان وکلای انتخابات روز بروز زیادت
می شود .

(ممالک عثمانیه)

صربستان

بلغراد ایضا

می گویند هیئت مدیران که تعیین خواهد شد
خبرخواهان حال حاضر می باشد .

(یونانسان)

آته ۲۸ ژانویه

لوریوم فرانک ۷۵

در بورس داد و ستد نیست .

امروز در شورای ملت تنها هفتاد و پنج کس از اعضا
موجود بودند تفصیل تعیین سفر را بعد از چند روز
کارت رسمی خواهد نوشت . روایتی که
در خصوص شورش کرد بدمیان آمد بی اساس است .

بورسه

غلطه ۲۹ کانون ثانی فرنگی

غروش باره

۲۳ ۱۴

لیرای عثمانی غروش

۳ ۲۰

شرکت عثمانیه

۲ ۲۸

اعتبار عمومی

۳ ۳۶

تراموای

۱ ۸۰

فرانق سانبیم

۵۵ ۰۰

سندات شندوفر روم ایل

فرانق

۱۸۶۳ ۱۳۰

استراض

۱۸۶۵ ۱۳۲

۱۸۶۹ ۱۳۰

۱۸۷۲ - ۰۳۸

۱۸۷۳ ۱۱۵

کیال غروش سانبیم

لندن ۳ ماهه بهر لیرای انگلش ۱۱۱ ۲۵

فرانک سانبیم

۲۲ ۷۰

پاریس بهر لیرای عثمانی

۲۲ ۱۱۰

لیرا انگلش

۰۸۸ ۲۰

لیرای فرانسه

۰۸۹ ۳۰

امپریال

۰۵۱ ۱۶

کرمیچ

۱۰۲ ۳۷

مجیدیه

۱۰۷ ۲۳

بشاک

۱۰۸ ۲۰

متاک

۱۳۷ ۲۰

پول سیاه

طاهر

اعلانات

(خرابات)

مشکل با انواع قصاید و ترکیات و ترجعات و تسدییات
و قطععات و رباعیات و غزلیات و ابیات در چهار زبان
یعنی ترکی و عثمانی و فارسی و عربی که کزیده ادبی
روم و شاعر مشهور و معلوم جناب ضیاء کاف اندی
از آثار اسلاف و معاصرین انتخاب و جمع و در سه جلد
درج کرده بود در دکان حاجی حسن اندی در چارسوی
صیقلان و در دکان حاجی حسن اندی کوفروش

در باغچه قیوسی هر جلدی قیمت معین فروش میشود .
۷

محل فروش (اختر) در جنبه طاش دکان جلیل آغا
کتاب فروش و در باغچه قیوسی دکان حاجی حسن
آغا تنبا کوفروش و در بازار بدفرانخانه صرافیم افندی
و در افسرای قرب بشل طولو مبادر دکان تنبا کوفروش
و در مغازه کتاب فروشی در زیر مسافرخانه عسکری
و در بشل کطاش در مرکز تراموای در دکان
تنبا کوفروش ایرانی و در پیش مایه در دکان قلم فروش
نمره ۱۴۴ و در دم خان و الد دکان چاپی فروشی است .

کتاب مستطاب (میزان الموازن فی امر الدین)
که در چند سال پیش از جانب یکی از مأمورین سفارت
سویه ایران در خصوص محاکمه ادیان مختلفه ورد
برسالة میزان الحق نام پروتستانی تألیف و در مطبعه
عامره طبع شده بوده در مغازه کتاب فروشی در تحت
مسافرخانه عسکری در یک مجیدیه سفید فروش
میشود .

چون قبل از آنکه اختر طبع و نشر بشود بعضی
از ذوات کرام از ممالک محروسه و غیره بموجب
مکتوبهای خودشان طالب ابونه شدن گردیده
و قیمت آنرا هم بجهت اینکه ارسال بفرمایند
سوال کرده بودند . و تا جواب خدمت
ایشان عرض کنیم شروع طبع و نشر آن شده
و بهمان تفصیل که مقرر بود نسخه هایی که برون کرده
شد خدمت ایشان از پوسته های دریا و خشکی
ارسال گردید . و بهمان طور نیز فرستاده خواهد
شد . و قیمت سالیانه و غیره آنهم در لوحه کارت
معین و مرقوم است . لهذا پس از عرض تشکر
بخدمت ایشان بجهت میل و التفاتی که در قبول کردن
این کارت ظاهر فرمودند . از عموم خیرخواهان
خواهش میکنم هر کدام از ایشان بوسائل اولیه
بطوریکه خواهش فرموده اند و مقرر است وجوه
معینه ابونه ها را بدار السلطنه اسلامبول و اداره اختر
ابصال فرمایند که باعث دوام و استقرار کار
کردد .

در اداره خانه (اختر) هر نوع اوراق که بزبان
فارسی و عربی و آلمانی و فرانسه و انگلش و روسی
و ایتالیایی و اسپانیولی باشد بتری و از ترکی بزبانهای
مذکوره ترجمه و هم نوشتن بعضی اوراق بزبانهای
مذکوره قبول میشود .

(مخاطره ای اورمان)

با خود

(قلابچیدودلی)

نام رساله تنبا و زبان ترکی از جانب ملتزم آن اغوب
افندی ماطوسیان طبع شده در بارقه سرپل و جاهای
دیگر فروخته می شود .
رساله مذکوره در نهایت سلاست و ثبات مطالعه
نوشته شده . مرقی اخلاق و احوال انماها
تواند بود .

رساله بارقه ظفر دار بقع اسلامبول : لید آتار
وصاف که اثر خامه یکی از ادبای مشهور است در دکان
هر کتاب فروش از فرار سه غروش فروش میشود .

یک باب خانه در اسکدار در محله خیرالدین در قاف
فاطری در نمره ۱۶ فروش خواهد شد خانه مذکور
در حرم و سلامتی چهارده اطاق و یک طویله و چهار
چاه آب یکی شیرین و سه دیگر تلخ و بقدر هزار
و هفتصد زر زمین بنا و بقچه دارد هر کس طالب
باشد بمطبعه اختر مراجعت نماید .

حکاک مشهور موسو صاحب پر وسه مدتی است
باسلامبول آمده موسی الیه هر نوع رسم و خطوط را
در نهایت خوبی و استادی در روی شمشاد حک و ترسیم
می نماید هر کس طالب بوده باشد بمطبعه (اختر)
مراجعت نماید .

هر گونه کتب و رسائل و اوراق چه بلیتو غراف
و چه به بلیتو غراف یعنی با سیم و چای سنگی و حروفی
در مطبعه (اختر) در کمال خوبی و امتیاز طبع
و قیمت و بهای مناسب و بطور مطلوب و موافق
سلیقه تمام کرده میشود و همچنین هر گونه اوراق
و اسناد و بنکهای مختلف و خطوط متوجه و نیز
رسمهای کراور و قریون و کارت و بیت فارسی
و ترکی و فرانسوی و دفاتر تجارت و هر نوع اوراق
رسمیه که از جانب اداره های رسمی و دولتی امر
و سپارش داده شود در نهایت امتیاز و خوبی
طبع شده و باعث خوشنودی خواهند شد و بپارشی
مذکور از هر جهتی خواهد گردید . و سکه های
لیتو غراف همه جور بزرگ و کوچک بقیمت مناسب
جهت فروش در اندازه مطبوعه موجود است .

کتاب گلستان افصح الشعر اشع شعری شیرازی
رحمة الله علیه رحمه واسمه کتابی است که در قاف
مشرق زمین در نزد عموم اهل لسان و اصحاب ذوق
و فهم مسلم و مقبول است و سزاوار بود که همچنان
نسخه مطبوعه طبع بطور بسیار خوب و طرز
مرغوب با سیم شده یاد کاری برای طالبان آن باشد
و مدتی بود که این معنی در نظر بود ولی اسباب این
مقصود حاضر نبود تا آنکه ده سال گذشته
از اتفاقات حسنه عالیجناب میرزا آقا الملقب بصاحب
قلم که از مشاهیر خطاطان ایران است بدر سعادت
تشریف آورده و بر حسب خواهش دوستان قبول
نمودند که نسخه مذکوره را بنویسند لهذا نسخه
مذکوره در کمال تفاسط و خوبی با سیم شده بود
و چون مقصود اصلی خدمتی بمعارف بود بعد از
فروخته شدن مقدار کافی از ان از قییش تنزیل
شده اکنون نسخه های ان در مغازه کتاب
فروشی در زیر مسافرخانه عسکریه بایزید .
و در افسرای قرب بشل ماولوبا در دکان تنبا کوفروش
و در دکانهای جلیل آغا در جنبه طاش و حسن آغا
در باغچه قیوسی جلدی از قرار بیست غروش
رایج فروش میشود .

مطبعه و اداره خانه در
خصوص است

کتابخانه برای دج کتاب
شده و نشر

کتابخانه که اجرت پر
است از جانب اداره

این کارت از

اساس وظ

مقام بلند انسانیت . و
آفرینش آدمی را .
خود و صانع خود .
و قابلیت که در نهاد خود
و همه هنر و همه بیکه
حصول دست آوردن .
تکلیف بجهت خود معین
حالات مدیون یا بقیاض
تکلیف و وظیفه را نه
داند . و انبای جنس
شمارد . بلکه اولاً اس
داده . و بقدر ارتباط
شبهها و شئون آنرا نی
مناسب آن مقام بجا بیاو
ادا کرده باشد .
داده باشد . شکر نعمت
آورده باشد . تا بمقام
برسد .

اگر درست تأمل کنیم
و شخصیت خودمان
که شبهه ایست از علم ابد
به تمدن و زندگانی بجهت
و قبیله ها آفریده اند
آموزیم . و از معارف و
اسباب تعیش ظاهری
بهرمند کنیم . و هر قدر
که مقدمات ترقی مدنی
شود . واضح است
حاصل گردد . و این
بتسهیل اسباب مر
و همچنین آسان شدن
که این تسهیلات روز
از مدنیته . و تعاون
و حصول همه سعادت
پس اول تکلیف ما
خود مانست . بتوس
و تسهیل مرادفات
معلومات و آگاهی و اطلاع
از مغرب تا مشرق و از